

Asia C-320/24**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä****Jättämispäivä:**

30.4.2024

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Corte suprema di cassazione (Italia)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

26.4.2024

Valittajat:

CR

TP

Vastavalittaja:

Soledil Srl, akordimenettelyssä [aiemmin Soledil SpA]

Pääasian kohde

Kahden kuluttajan ja rakennusliikkeen välinen riita-asia, joka koskee kuluttajien maksettavaksi määrätyn seuraamusmaksun suuruuden määrittämistä sen jälkeen, kun vuonna 1998 tehty kiinteistön kauppaa koskeva esisopimus purettiin laiminlyönnin vuoksi. Pääasia on kyse Corte di cassazionessa (ylin tuomioistuin, Italia) vireille pantu oikeudenkäynti, joka koskee Corte d'appellon (ylioikeus, Italia) jossa kassaatiotuomion antamisen jälkeen sille palautetussa asiassa antaman tuomion lainmukaisuuden tarkastamista. Yksityiset asianosaiset ovat pääasian käsittelyssä vedonneet ensimmäistä kertaa siihen, että seuraamusmaksua koskeva sopimusehto on kohtuuton ja kuluttajansuojaa koskevan direktiivin 93/13/ETY nojalla pätemätön/tehoton; näin ollen herää kysymys, voidaanko kysymysten, joita ei ole nimenomaisesti käsitelty asian käsittelyn eri vaiheissa (kuten tässä tapauksessa kohtuuttomien ehtojen pätemättömyys/tehottomuus) implisiittinen oikeusvoima kumota, ja voidaanko tällainen pätemättömyyttä tai tehottomuutta koskeva kysymys näin ollen tutkia viran puolesta uudessa Corte di cassationen menettelyssä.

Ennakkoratkaisukysymyksen kohde ja oikeudellinen perusta

Unionin tuomioistuimelta kysytään SEUT 267 artiklan nojalla, voidaanko kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista annettua direktiiviä 93/13/ETY tulkita siten, että se on esteenä sellaiselle kansalliselle prosessilainsäädännölle, joka estää tuomioistuinta toteamasta kohtuuttoman ehdon pätemättömyyttä/tehottomuutta viran puolesta, kun oikeusvoima on muodostunut implisiittisesti aiemmissa asiaratkaisua ja sen lainmukaisuuden tarkastamista koskevissa menettelyissä, joissa koko ajan oletettiin kyseisen ehdon olevan pätevä ja tehokas, kun otetaan huomioon myös se, että osapuolet eivät ole kyseisissä menettelyissä aiemmin vedonneet tähän pätemättömyyteen/tehottomuuteen.

Ennakkoratkaisukysymys

Onko kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annetun neuvoston direktiivin 93/13/ETY 6 artiklan 1 kohtaa ja 7 artiklan 1 kohtaa sekä Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklaa tulkittava

(a) siten, että ne ovat esteenä sellaisten kansallisten prosessuaalisten periaatteiden soveltamiselle, joiden nojalla kysymyksiä, mukaan lukien sopimuksen pätemättömyyttä koskevat kysymykset, joihin on vedottu tai jotka on esitetty vasta lainmukaisuuden tarkastamista koskevassa menettelyssä ja jotka ovat loogisessa ristiriidassa kassaatiomenettelyn luonteen kanssa, ei voida käsitellä asian palauttamisen seurauksena valitusasteen tuomioistuimessa käytävässä uudessa menettelyssä eikä myöskään siinä annettavan tuomion lainmukaisuuden tarkastamista koskevassa menettelyssä, johon osapuolet saattavat valitusasteen tuomioistuimen tuomion

(b) ottaen huomioon myös sen, että kuluttajia voidaan pitää täysin passiivisina, koska he ovat vedonneet kohtuuttomien ehtojen pätemättömyyteen/tehottomuuteen ensimmäisen kerran vasta valitusasteen tuomioistuimen ratkaisusta tekemässään kassaatiovalituksessa;

(c) ja viitaten erityisesti siihen, että kuluttajat ovat vedonneet sopimusehdon, joka koskee heidän selkeästi liiallisena pitämäänsä seuraamusmaksua, kohtuuttomuuteen ja vaatineet kyseisen maksun määrän kohtuullistamista asianmukaisten arviointiperusteiden mukaisesti vasta lainmukaisuuden tarkastamista koskevassa menettelyssä valitusasteen tuomioistuimen ratkaisun jälkeen?

Unionin oikeus, johon viitataan

Kuluttajasopimusten kohtuuttomista ehdoista 5.4.1993 annettu neuvoston direktiivi 93/13/ETY (jäljempänä direktiivi 93/13): erityisesti 6 ja 7 artikla

Euroopan unionin perusoikeuskirja (jäljempänä perusoikeuskirja): 47 artikla

Unionin tuomioistuimen tuomio 4.6.2020, Kancelaria Medius (C-495/29, EU:C:2020:431), tuomio 17.5.2022, SPV Project 1503 ym. (C-693/19 ja C-831/19, EU:C:2022:395); tuomio 17.5.2022 Unicaja Banco (C-869-19, EU:C:2022:397); tuomio 17.5.2022 Ibercaja Banco (C-600/19, ECLI:EU:C:2022:394) ja tuomio 17.5.2022 Impuls Leasing Romania (C-725/19, EU:C:2022:396)

Kansallinen oikeus, johon viitataan

Siviililain (Codice civile) 1341 §:n toinen momentti, jonka mukaan ehdot, joista seuraa sopimuksesta johtuvien oikeuksien ja velvollisuuksien merkittävä epätasapaino toisen sopimuspuolen vahingoksi, edellyttävät erityistä kirjallista hyväksyntää.

Siviililain 1469-bis §:n 3 momentin 6 alakohta, sellaisena kuin se oli voimassa 9.9.1998 (pääasiassa kyseessä oleva sopimuksen tekohetkellä), joka otettiin käyttöön 6.2.1996 annetulla lailla nro 52, jolla direktiivi 93/13 pantiin täytäntöön [ja josta on myöhemmin tullut 6.9.2005 annetun asetuksen (decreto legislativo) nro 206 – kuluttajakoodeksi (Codice del consumo) – 33 §], jonka mukaan muun muassa sellaiset sopimusehdot, joissa määrätään ilmeisen kohtuuttoman summan maksamisesta, jos sopimusta ei noudateta, oletetaan kohtuuttomiksi

Siviililain 1469-quinquies §, joka otettiin käyttöön lailla nro 52/1996 [ja josta on myöhemmin tullut kuluttajakoodeksin 36 §] sellaisena kuin se oli voimassa 9.9.1998, jonka mukaan kohtuuttomat ehdot ovat pätemättömiä/tehottomia, ja tuomioistuin voi todeta niiden pätemättömyyden, joka vaikuttaa ainoastaan kuluttajan eduksi, viran puolesta.

Siviiliprosessikoodeksin (Codice di procedura civile) 394 § ja sitä koskeva tulkitseva oikeuskäytäntö. Tämän säännöksen nojalla asian uusi käsittely valitusasteessa kassaatiotuomion jälkeen on ”suljettu” menettely, jonka päämääränä on uusi, Corte di cassationen kumoaman tuomion korvaava tuomio, eivätkä osapuolet voi laajentaa oikeudenkäynnin kohdetta esittämällä uusia vaatimuksia ja väitteitä, mukaan lukien viran puolesta tutkittavat kysymykset, joita Corte di cassazione ei ole ottanut huomioon ja joiden osalta oikeusvoima on muodostunut implisiittisesti (muun muassa Corte di cassationen toisen jaoston 27.10.2023 antama määräys nro 29879; 6-3 jaoston 22.9.2022 antama määräys nro 27736; 6-5 jaoston 18.10.2018 antama määräys 26108)

Corte di cassationen vakiintunut oikeuskäytäntö, jonka mukaan unionin oikeutta tulkitsevissa unionin tuomioistuimen tuomioissa esitetyt periaatteet ovat luonteeltaan ius superveniens ja siten välittömästi sovellettavissa kansallisessa oikeusjärjestyksessä (muun muassa Corte di cassationen 5 jaoston 25.5.2023 antama tuomio nro 14624; 5 jaoston 5.4.2023 antama tuomio nro 9375)

Tiivistelmä pääasian tosiseikoista ja menettelystä

A. Väilystuomio, oikeudenkäynti Corte d'appello di Anconassa ja ensimmäinen kassaatiovalitus

- 1 CR ja TP tekivät 9.9.1998 Soledil-yhtiön kanssa asuinhuoneiston kauppaa koskevan esisopimuksen. He maksoivat Soledil-yhtiölle 72 869,16 euron käsirahan, saivat kiinteistön haltuunsa ja ottivat sen käyttöönsä heti, lopullisen sopimuksen tekemistä odottaessa.
- 2 Esisopimus sisälsi seuraamusta koskevan ehdon, jolla osapuolet määrittivät ennalta suorituksen, joka oli suoritettava siinä tapauksessa, että jompikumpi sopimuspuoli ei täyttäisi sopimusta (niin kutsuttu seuraamusmaksu), ja sopivat sen suuruudeksi suoritettujen ennakkomaksujen kokonaissumman, sanotun kuitenkaan rajoittamatta mahdollisuutta vahingonkorvaukseen mahdollisesta suuremmasta vahingosta.
- 3 Koska lopullista sopimusta ei koskaan tehty, osapuolten välille syntyi riita, jota käsitteli ensiksi esisopimukseen sisältyvän välityslausekkeen nojalla toimivaltainen välimiesoikeus.
- 4 Myöhemmin CR ja TP riitauttivat väilystuomion Corte d'appello di Anconassa (Anconan ylioikeus, Italia), joka totesi sen 28.3.2009 antamassaan tuomiossa pätemättömäksi muun muassa sen vuoksi, että sopimuksen raukeamisen uhalla asetettua määräaikaa ei ollut noudatettu. Tämän jälkeen mainittu tuomioistuin totesi esisopimuksen rauenneen laiminlyönnin vuoksi, koska CR ja TP olivat perusteettomasti kieltäytyneet tekemästä lopullista sopimusta ja maksamasta jäljellä olevaa kauppahintaa, ja määräsi heidät palauttamaan huoneiston hallinnan. Samalla Soledil-yhtiö tuomittiin palauttamaan saamansa käsiraha, josta se sai pidättää – tuomioistuimen näin alentamana seuraamusmaksuna – vain tälle summalle kertyneet korot. Soledilin vaatimus sen muiden vahinkojen korvaamisesta sen sijaan hylättiin näytön puutteessa.
- 5 Soledil valitti tästä tuomiosta Corte di cassazioneen (ensimmäinen kassaatiovalitus) vedoten siihen, että seuraamusmaksua oli alennettu aiheuttomasti ja että sen korvausvaatimus oli hylätty perusteettomasti. CR ja TP vastustivat valitusta ja tekivät samaan aikaan vastavalituksen, jossa he kiistivät sen, että sopimuksen täyttämättä jääminen olisi johtunut heistä.
- 6 Corte di cassazione hyväksyi 14.11.2015 antamassaan tuomiossa Soledilin ensimmäisen valitusperusteen, koska se piti Corte d'appello di Anconan alennetun seuraamusmaksun määrittämistä koskevia perusteluja riittämättöminä. Vastavalitus sen sijaan hylättiin ja CR ja TP katsottiin syyllisiksi sopimusrikkomukseen. Näin ollen Corte di cassazione kumosi riidanlaisen tuomion siltä osin kuin se koski hyväksytyä valitusperustetta ja siirsi asian Corte d'appello di Bolognalle (Bolognan ylioikeus, Italia), jotta se määrittäisi Soledilille maksettavan seuraamusmaksun suuruuden uudelleen Corte di cassationen

antamien oikeusohjeiden mukaisesti siviiliprosessikoodeksin 394 §:ssä tarkoitettulla tavalla.

B. Kassaatio tuomion jälkeinen menettely Corte d'appello di Bolognassa ja toinen kassaatiovalitus

- 7 Asian käsittely jatkui Corte d'appello di Bolognassa, jossa Soledil väitti, että seuraamusmaksua alennettaessa ei ollut otettu huomioon velkojan intressiä sopimuksen täyttämiseen, suoritusten tasapainoa eikä erityisesti yhdeksän vuoden ajanjaksoa, jona CR ja TP olivat pitäneet huoneistoa hallussaan ja käyttäneet sitä, eikä Soledil ollut voinut vuokrata sitä saadakseen siitä tuloja. Näin ollen viimeksi mainittu vaati vahvistamaan seuraamuksen määräksi jo esisopimuksessa määrätyn, maksettua käsirahaa vastaavan 72 869,15 euron suuruisen summan ja toteamaan lisävahingon, joka oli aiheutunut siitä, että CR ja TP olivat pitäneet huoneistoa hallussaan laittomasti ja varsin kauan, ja CR ja TP puolestaan vaativat näiden vaatimusten hylkäämistä.
- 8 Corte d'appello di Bologna päätti kassaatio tuomion jälkeisen uuden menettelyn päätteeksi 12.10.2018 antamassaan tuomiossa yhtäältä määrittää CR:n ja TP:n maksettavaksi tulevan seuraamusmaksun määräksi 61 600,00 euroa ja toisaalta hylätä Soledilin muiden vahinkojen korvaamista koskevan vaatimuksen perustellen ratkaisuaan erityisesti seuraavasti: a) uuden menettelyn kohde rajoittui seuraamusmaksun soveltamiseen ja sen mahdolliseen alentamiseen sekä mahdollisen suuremman vahingon toteen näyttämiseen; b) oli riidatonta ja oikeusvoimaisesti todettua, että Soledilin edellytykset saada esisopimuksessa sovittu seuraamusmaksu täytyivät; c) mainittu seuraamusta koskeva sopimusehto oli kohtuuton, vaikka huomioon otetaan tosiasiallisesti usean vuoden mittaiseksi venynyt huoneiston hallussapito ja velkojan intressi huoneiston myymiseen tai vuokraamiseen; d) CR ja TP olivat maksaneet sovittuun käsirahan, josta Soledil oli tänä aikana voinut saada korkotuloja tai säästää korkokuluja summista, jotka se olisi vaihtoehtoisesti voinut lainata; e) oikeudenmukaisena vastikkeena pidettiin 550,00 euron kuukausittaista summaa (riita-asian kahden osapuolen ehdottamien summien keskiarvo), joten maksettava kokonaissumma oli 61 600,00 euroa ilman korkoja ja arvon tarkistusta, perustelujen d kohta huomioon ottaen; f) Soledil ei ollut osoittanut kärsineensä enempiä vahinkoja.

c) Menettely pääasiassa (kassaatio tuomion jälkeisen uuden menettelyn päätteeksi annetusta Corte d'appello di Bolognan tuomiosta tehty kassaatiovalitus)

- 9 CR ja TP vaativat Corte di cassazionea tarkastamaan kyseisen tuomion lainmukaisuuden (toinen kassaatiovalitus), ja tämän pääasian käsittelyssä nousi esiin tarve saada unionin tuomioistuimen ennakkoratkaisu direktiivin 93/13 tulkinnasta.

Pääasian asianosaisten keskeiset perustelut

- 10 Mainitussa valituksessa CR ja TP (jäljempänä myös valittajat) vetoavat ensimmäistä kertaa uuteen perusteeseen, toisin sanoen siihen, että kauppaa koskeva esisopimus oli kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välinen sopimus ja että esillä oleva seuraamusta koskeva ehto oli kohtuuton, koska siinä edellytetään ilmeisen liiallisen rahasumman maksamista vahingonkorvauksena. Näin ollen ehto olisi edellyttänyt kuluttajien erityistä kirjallista hyväksyntää, ja koska sellaista ei ole, se olisi todettava pätemättömäksi/tehottomaksi, mahdollisesti viran puolesta, siviililain 1341 §:n toisen momentin ja 1469-bis §:n kolmannen momentin 6 alakohdan nojalla, luettuna yhdessä siviililain 1469-quinquies §:n kanssa, sellaisina kuin nämä olivat voimassa sopimuksen tekohetkellä.
- 11 Näin ollen Corte d'appello di Bologna teki virheen, kun se ei todennut tätä ehtoa mitättömäksi viran puolesta. Tältä osin valittajat katsovat, että pätemättömyyden toteamista viran puolesta ei voida katsoa poissuljetuksi Corte di cassazione ensimmäisen kassaatio tuomion seurauksena muodostuneen implisiittisen oikeusvoiman perusteella, koska kuluttajansuojan on joka tapauksessa oltava etusijalla.
- 12 Toissijaisesti, siinä tapauksessa, että tätä valitusperustetta ei hyväksytä, valittajat vetoavat siihen, että asiaratkaisun antanut tuomioistuin oli määrittänyt heidän maksettavakseen tulevan seuraamusmaksun virheellisesti ja ristiriitaisin perustein.

Tiivistelmä ennakkoratkaisupyyntöön perusteista

- 13 Corte di cassazione viittaa ensisijaisesti omaan oikeuskäytäntöön, jonka mukaan kuluttajansuojaa koskevaa lainsäädäntöä voidaan soveltaa kiinteän omaisuuden kauppaa koskevaan esisopimukseen, jos, kuten esillä olevassa asiassa, se on tehty elinkeinonharjoittajan ja yksityisten, jotka toimivat omaan mahdolliseen ammattitoimintaansa liittymättömässä tarkoituksessa, välillä (muun muassa Corte di cassazione 6-2 jaoston 14.1.2021 antama määräys nro 497).
- 14 Tältä osin Corte di cassazione huomauttaa, että ennakkomaksut, seuraamuksia koskevat sopimusehdot ja muut vastaavat ehdot, joissa osapuolet sopivat etukäteen korvauksesta, joka sopimuspuolen on maksettava peruuttamisen tai laiminlyönnin vuoksi, eivät sinänsä ole kohtuuttomia eivätkä kuulu siviililain 1341 §:ssä tarkoitettuihin tapauksiin, joten ne eivät edellytä kuluttajan erityistä hyväksyntää. On kuitenkin huomattava, että siviililain 1469-bis §:n ja 1469-quinquies §:n säännösten, jotka otettiin käyttöön lailla nro 52/1996, jolla direktiivi 93/13 pantiin täytäntöön – ja jotka olivat voimassa sopimuksen tekohetkellä – nojalla sellaiset sopimusehdot, joissa määrätään ilmeisen kohtuuttoman summan maksamisesta, jos sopimusta ei noudateta, oletetaan kohtuuttomiksi. Tällaisesta kohtuuttomuudesta seuraa, että mainitun 1469-quinquies §:n nojalla ehdot ovat pätemättömiä/tehottomia, ja tuomioistuin voi todeta niiden pätemättömyyden, joka vaikuttaa ainoastaan kuluttajan eduksi, viran puolesta.

- 15 Kyseessä on kuitenkin uusi peruste, jonka valittajat toivat esiin vasta toisessa kassaatiovalituksessa, jonka ne tekivät ensimmäisen kassaatio tuomion jälkeisen uuden menettelyn jälkeen, mikä on ristiriidassa ennen kaikkea asiassa esillä olevan seuraamusehdon pätevyyttä ja tehokkuutta koskevan implisiittisesti muodostuneen oikeusvoiman kanssa. Nimittäin:
- a) yhtäältä liiallisena pidetyn seuraamusehdon kohtuullistamista koskeva päätös, jonka Corte di cassazione teki ensimmäisessä tuomiossaan, edellyttää loogis-juridiselta kannalta välttämättä, että itse ehto, joka tuli sovellettavaksi sen jälkeen, kun sopimus raukesi valittajien itsensä laiminlyönnin vuoksi, on pätevä ja tehokas, ja
- b) toisaalta valittajat eivät ole esittäneet mitään seuraamusmaksua koskevan ehdon pätemättömyyttä/tehottomuutta koskevaa väitettä asian käsittelyn aiemmissa vaiheissa.
- 16 Tältä osin Corte di cassazione muistuttaa, että kassaatio tuomion jälkeinen uusi menettely on ”suljettu” menettely, jonka päämääränä on uusi, Corte di cassationen kumoaman tuomion korvaava tuomio. Tätä seikkaa koskevasta oikeuskäytännöstä ilmenee paitsi se, etteivät osapuolet voi laajentaa oikeudenkäynnin kohdetta esittämällä uusia vaatimuksia, myös se, että on otettava huomioon myös Corte di cassationen ensimmäisestä tuomiosta muodostuneesta implisiittisestä oikeusvoimasta johtuvat rajoitukset, joiden vuoksi ei ole mahdollista nostaa esiin tai tutkia myöskään viran puolesta tutkittavia kysymyksiä tai kysymyksiä, jotka ovat menettäneet merkityksensä toisen kysymyksen ratkaisemisen vuoksi, vaikka niitä ei olisi käsitelty nimenomaisesti (vastaavasti Corte di cassationen toisen jaoston 27.10.2023 antama määräys nro 29879; 6–3 jaoston 22.9.2022 antama määräys nro 27736; 6–5 jaoston 18.10.2018 antama määräys nro 26108).
- 17 Tässä asiayhteydessä Corte di cassazione lisää, että esillä olevassa asiassa ei ole enää mahdollisuutta käsitellä sopimusehdon mahdollista pätemättömyyttä/tehottomuutta viran puolesta, koska Corte di cassationella oli mahdollisuus todeta sen pätemättömyys viran puolesta, mutta koska se päätti kumota ainoastaan valitusasteen tuomioistuimen ilmoittaman seuraamusmaksun alentamista koskevan perusteen, se oli välttämättä olettanut mainitun ehdon olevan pätevä ja tehokas ja rajannut näin ollen kassaatio tuomion jälkeisen uuden oikeudenkäynnin koskemaan seuraamusmaksun suuruuden määrittämistä.
- 18 Corte di cassazione muistuttaa kuitenkin omasta vakiintuneesta oikeuskäytännöstään, jonka mukaan unionin tuomioistuimen unionin oikeutta tulkitsevissa tuomioissa ilmaistuilla periaatteilla on ius superveniens -vaikutus ja ne ovat välittömästi sovellettavissa kansalliseen oikeusjärjestykseen ja myös Corte di cassationen kumoamistuomion jälkeiseen uuteen menettelyyn valitusasteen tuomioistuimessa, vain jo päätökseen saatettuja asioita lukuun ottamatta (vastaavasti muun muassa Corte di cassationen 5 jaoston 25.5.2023 antama tuomio nro 14624; 5 jaoston 5.4.2023 antama tuomio nro 9375). Lisäksi Corte di

cassazione on todennut nimenomaan kuluttajansuojaan liittyvän pätemättömyyden osalta, että unionin tuomioistuimen elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välillä tehtyjen sopimusten kohtuuttomia ehtoja koskevista toteamuksista ilmenee pyrkimys vahvistaa tuomioistuinten valtaa ja velvollisuutta tutkia pätemättömyys viran puolesta, mikä on välttämätöntä, jotta väärinkäytökset heikkojen sopimuspuolten (kuluttajat, säästäjät, sijoittajat) vahingoksi voidaan estää ja markkinoiden moitteeton toiminta taata (Corte di cassazione yhdistettyjen jaostojen 12.12.2014 antama tuomio nro 26242).

- 19 Näin ollen Corte di cassazione pohtii, onko sen kansallisista prosessilainsäädännön oikeusvoiman kunnioittamiseen velvoittavista säännöksistä huolimatta kuitenkin käsiteltävä esillä olevan seuraamusta koskevan ehdon pätemättömyys/tehottomuus viran puolesta sen vuoksi, että kyseessä on kuluttajansuojaa koskeva lainsäädäntö, jolla pannaan täytäntöön asiaa koskeva unionin oikeus.
- 20 Tältä osin Corte di cassazione korostaa, että unionin tuomioistuin on hiljattain lausunut eräiden jäsenvaltioiden (Espanjan, Romanian ja Italian) tiettyjen prosessilainsäädännön säännösten, jotka tapauksissa, joissa tuomio on jo saanut oikeusvoiman, estävät täytäntöönpanotuomioistuinta (tai valitusasteen tuomioistuinta) tarkastelemasta viran puolesta, ovatko oikeusvoiman saaneen tuomion kohteena olleet kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välillä tehtyihin sopimuksiin sisältyvät ehdot kohtuuttomia, yhteensopivuudesta direktiivin 93/13 kanssa. Kyseessä ovat unionin tuomioistuimen suuren jaoston tuomio 17.5.2022, SPV Project 1503 ym. (C-693/19 ja C-831/19, EU:C:2022:395); tuomio 17.5.2022 Unicaja Banco (C-869-19, EU:C:2022:397); tuomio 17.5.2022 Ibercaja Banco (C-600/19, ECLI:EU:C:2022:394) ja tuomio C-725/19 Impuls Leasing Romania (C-725/19, EU:C:2022:396).

Italian oikeuden osalta unionin tuomioistuin totesi, että direktiivin 93/13/ETY 6 artiklan 1 kohta ja 7 artiklan 1 kohta ovat esteenä sellaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jossa säädetään, että jos velallinen ei ole vastustanut tuomioistuimen velkojan hakemuksesta antamaa maksamismääräystä, täytäntöönpanotuomioistuin ei voi siitä syystä, että tämän määräyksen samaa oikeusvoima kattaa implisiittisesti näiden ehtojen pätevyyden ja sulkee pois niiden pätevyyden tutkimisen, myöhemmin valvoa tämän määräyksen perusteena olleen sopimuksen ehtojen mahdollista kohtuuttomuutta (tuomio SPV Project 1503 ym., C-693/19 ja C-831/19).

Unionin tuomioistuin totesi Espanjan oikeutta koskevassa tuomiossa osapuolten toiminnasta oikeudenkäynnissä, että samat direktiivin 93/13/ETY säännökset ovat esteenä lainsäädännölle, jonka mukaan kansallinen tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi on saatettu valitus tuomiosta, jossa kuluttajan kohtuuttomaksi todetun ehdon nojalla perusteettomasti maksamien määrien palauttamista rajoitetaan ajallisesti, ei voi viran puolesta ottaa huomioon perustetta, jonka mukaan tätä säännöstä on rikottu, ja määrätä mainittuja summia palautettavaksi kokonaisuudessaan, kun sen, että asianomainen kuluttaja ei ole riitauttanut tätä

ajallista rajoittamista, ei voida katsoa johtuvan hänen täydellisestä passiivisuudestaan (tuomio Unicaja Banco, C-869/19).

- 21 Corte di cassazione lisää, että tämä oikeuskäytäntö on sopusoinnussa niiden unionin tuomioistuimen esittämien toteamusten kanssa, jotka koskevat direktiivissä 93/13 ja perusoikeuskirjan 47 artiklassa tarkoitettua kuluttajansuojaa ja jotka ovat esteenä sellaiselle kansallisen oikeussäännön tulkinnalle, joka estäisi tuomioistuinta, jonka käsiteltäväksi elinkeinonharjoittaja on saattanut kuluttajaa vastaan nostamansa, tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvan kanteen ja joka ratkaisee asian yksipuolisella tuomiolla, kun kuluttaja ei ole saapunut asiassa toimitettuun istuntoon, johon hänet oli haastettu, ryhtymästä tarvittaviin asian selvittämistoimiin tutkiakseen viran puolesta sellaisten sopimusehtojen kohtuuttomuuden, joihin elinkeinonharjoittaja oli perustanut vaatimuksensa, silloin kun tuomioistuin epäilee kyseisiä ehtoja direktiivissä tarkoitettulla tavalla kohtuuttomiksi (tuomio 4.6.2020, Kancelaria Medius, C-495/19, EU:C:2020:431).
- 22 Edellä esitetyistä syistä Corte di cassazione lykkää asian käsittelyä ja kysyy unionin tuomioistuimelta, voidaanko direktiiviä 93/13 tulkita siten, että se on esteenä sellaiselle kansalliselle prosessilainsäädännölle, joka estää tuomioistuinta toteamasta kohtuutonta ehtoa pätemättömäksi/tehottomaksi viran puolesta, kun oikeusvoima on muodostunut implisiittisesti sekä asiaratkaisun antamista että sen lainmukaisuuden tarkastamista koskevissa menettelyissä, joissa on koko ajan oletettu, että mainittu ehto on pätevä ja tehokas, ja kun otetaan huomioon myös se, että henkilöt, joiden etua asia koskee, eivät ole menettelyn missään vaiheessa vedonneet sen pätemättömyyteen/ tehottomuuteen.

TYÖASIA